

# Tietäjä

Teosofinen Aikakauskirja

Toimittaja: Pekka Ervast

1908 Neljäs vuosikerta 1908

Helsingissä
Teosofinen Kirjakauppa ja
Kustannusliike

# SISÄLLYSLUETTELO:


| | Siv. |
|---|---|
| *Aate,* Ihanneyhteiskunta . . . | 298 |
| —„—, Kaitselmuksen käsi . . | 160 |
| —„—, Kärsimys ja nautinto . . | 22 |
| —„—, Miksi minusta tuli teosofi? | 43, 70, 106, 144 |
| —„—, Miksi uskon teosofiaan? | 193, 265, 325, 364 |
| *Besant, Annie,* Sukupuolikysymyksestä . . . . . | 342 |
| —„—, Teosofia ja Teosofinen Seura . . . . . | 9, 33 |
| —„—, T. S. Palveleva veljistö . | 175 |
| *Colley, Thomas,* Spiritistisiä ihmeitä . . . . . | 162 |
| —„—, Dhammapada, 40, 67, 99, | 135, 207, 284 |
| *Ervast, Pekka,* C. W. Leadbeaterin asia . . . . . | 375 |
| —„—, Kielletty hedelmä . . . | 97 |
| —„—, Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike . . . | 380 |
| —„—, Tietäjä . . . . . | 3 |
| —„—, Tietäjä . . . . . | 353 |
| —„—, Usko ja teot . . . . . | 129 |
| —„—, Uusi elämä . . . . . | 321 |
| *Ginkel, H. J. van,* Teosofia Hollannissa . . . . . | 86 |
| *Gluud, Agnes,* Sydämen sanoja | 341 |
| *Hall, W. S.,* Vegetarianismin tieteellinen perustus . . | 303 |
| *I., K.,* Musiikki joogaharjotuksena | 287 |
| *Leadbeater, C. W.,* Näkymätön maailma . . 76, 112, | 153 |
| *Leadbeater, C. W.,* Suhteemme lapsiin . . . 210, | 257 |
| *L., M.,* Ennen ja nyt . . . . | 173 |
| —„—, Miten minusta tuli teosofi | 120 |
| *Raunio, Valli,* Laulaja . . . . | 208 |
| *Salmi, A.,* Rakasta! . . . . . | 247 |
| *S., J.,* Kasviksia syömään . . . | 308 |
| *Toimitus,* Kirjallisuutta, 88, 180, | 248, 309, 344 |
| —„—, Kysymyksiä ja vastauksia | 26, 59, 90, 122, 183, 250, 312, 345 |
| —„—, Nykyaikainen tietäjä . . | 65 |
| —„—, Samurai-liitto ja sen perustaminen Englantiin | 221 |
| —„—, Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike . . . | 313 |
| —„—, Tien varrelta, 30, 60, 93, | 124, 185, 251, 314, 347, 382 |
| —„—, Tilausilmotus . . . . . | 1 |
| *Uraniel,* Tähtien vaikutus jokapäiväiseen elämään, | 227, 291 |
| —„—, Aspektit ja planeettatunnit . . . 317, | 350, 387 |
| *Vera, Elia,* Muuan runoilija . . | 53 |
| *V., V. H.,* Ei kiveä kiven päälle | 357 |
| —„—, „Elämän valaistus“ . . | 273 |
| —„—, Englantilainen mediumi Helsingissä . . . . | 234 |
| —„—, Mitä on karma? . . . | 329 |
| —„—, Muuan näkijä . . 82, | 117 |
| —„—, Ristin ihme . . . . . | 200 |
| —„—, Symboliikkaa 17, 48, 101, | 149 |
| *V—ö,* Äänetön ääni . . . . . | 339 |

# TIETÄJÄ

TEOSOFINEN AIKAKAUSKIRJA

4 s v. Helsingissä, Tammikuun 15 p:nä 1908 N:o 1.

## TILAUSILMOTUS.

*Tietäjä, teosofinen aikakauskirja,* ilmestyy Helsingissä kerran kuukaudessa 32-sivuisena ja maksaa koko vuodelta Suomessa 5 markkaa, Amerikassa 1 1/2 dollaria, Venäjällä 2 ruplaa ja Ruotsissa 4 kruunua, postimaksut siihen luettuna. Puolen vuosikerran hinta on Suomessa Smk. 2: 50 ja Amerikassa 1 dollari. Irtonumeron hinta on 60 p:iä.

*Tietäjä* tilataan postin kautta, asiamiehiltä, kirjakaupoista tai suoraan meiltä.

*Tietäjä* tulee kaikessa jatkamaan ja täydentämään Omantunnon työtä. Vuosi 1908 on teosofisen aikakauslehtemme neljäs ja samalla Tietäjän ensimäinen vuosi. Tietäjän ohjelma on sama kuin Omantunnon: olla teosofisen liikkeen äänenkannattajana suomen kielellä.

Samat henkilöt, jotka ovat kirjottaneet Omaantuntoon, tulevat edelleen avustamaan Tietäjääkin. Paitsi päätoimittajalta, kirjailija *Pekka Ervast*'ilta, tulee siis olemaan kirjotuksia *Annie Besant*'ilta, *C. W. Leadbeater*'iltä, *Aatteelta, V. H. V.*:lta j. n. e., joiden lisäksi lukijamme saavat tutustua aivan uusiinkin avustajiin, joista tahdomme mainita toht. *Nino Runeberg*'in (runoilija Alceste'n).

Jos selailemme Omantunnon vuosikertoja, huomaamme, että sangen erilaisia puolia teosofisista tutkimuksista on pohdittu sen palstoilla. Niinpä on kirjotettu teosofian perusopeista ja Teosofisen Seuran tehtävistä, yleisestä veljeydestä,

salatieteellisistä tutkimuksista, kaikenlaisista filosofisista kysymyksistä, raamatusta ja kristinuskosta, vegetarismista, sukupuolielämästä, yhteiskunnallisista ongelmoista, jälleensyntymisestä, valkoisesta ja mustasta magiasta, luonnollisesta terveydenhoidosta, pahuudesta ja rikollisuudesta, useista uskonnollisista opinkappaleista, muinaissuomalaisten uskonnosta, naisen tehtävistä, mediumistisistä ja spiritistisistä kokemuksista, astrologiasta y. m., y. m. Arvokkaana uskontotieteellisenä lukemisena on mainittava „Otteita Zoroasterin opista“ vuonna 1906 ja viime vuonna kiinalainen „Tao-te-king“.

Samansuuntaisista ja uusista kysymyksistä tulee Tietäjäkin sisältämään kirjotuksia. Tahdomme erityisesti mainita, että uskontotieteellisenä lukemisena tänä vuonna painetaan Tietäjän palstoilla suomennos ihanasta buddhalaisesta tekstikirjasta *Dhammapada*. Osastossa „Tien varrelta“ tullaan edelleen seuraamaan koti- ja ulkomaan tapahtumia teosofiin tutkimuksiin kuuluvilla aloilla, ja osastossa „Kysymyksiä ja vastauksia“ vastaa toimitus sille kirjallisesti tehtyihin kysymyksiin.

Toivomme, että *Tietäjä, teosofinen aikakauskirja* saavuttaa yleisön suosion ja kannatuksen.

***Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike,***
*Helsinki, Mikonkatu 11.*

---

**Miksi minusta tuli teosofi?** Tämännimisen artikkelisarjan alottaa *Aate* Tietäjän ensi numerossa.

**Omatunto.** Teosofisen aikakauslehtemme vanhoja vuosikertoja (1906 ja 1907) myytävänä à Smk. 5: —. V:lta 1905 on jälellä vain kesäk.—jouluk. numeroi, hinta yhteensä 2: 50.

# TIETÄJÄ.

— Nytpä vasta nimen keksitte. Tietäjä! Onko moista kuultu? sanoi tuonnoin muuan lukija ihmeissään.

— Miksi ei nimi miellytä? kysyi toimittaja.

— Kun on ihan pakanallinen nimi. Raamatussakin kutsutaan pakanoita „tietäjiksi itäiseltä maalta“ ja vanhat suomalaiset kutsuivat poppamiehiään „tietäjiksi“, he kun muka tiesivät enemmän kuin tavalliset ihmiset taudeista ja sen semmoisista. Ja onhan tietäjä tänäkin päivänä kansan suussa semmoisen ihmisen nimi, joka taikakeinoilla muka parantaa sairaita, ottaa selvän varastetuista ja kadotetuista tavaroista j. n. e. Totta on, että tekin teosofit monessa kohdin olette pakanallisella kannalla, mutta pyrittehän kumminkin valoon ja valistukseen, ja minä olen usein mielihyvällä lukenut Omantunnon artikkeleita.

— Pidittekö Omatunto-nimestä? Se ainakin oli kristitty nimi.

— Enpä erittäin. Tuntui niin mukavalta tilata „omaatuntoa“, ikäänkuin ei sitä itsellään olisi ollut, mutta lopulta tottui.

— Toivon, että totutte Tietäjäänkin. Mutta suvaitsetteko minun tehdä teille kysymyksen?

— Olkaa hyvä.

— Sanoitte, että tietäjä kansan suussa on yhdenarvoinen poppamiehen kanssa ja että molemmat sanat oikeastaan ovat pilkkanimiä. Mutta oletteko koskaan, kysyi toimittaja, — vakavasti puhuneet kansan kanssa heidän „tietäjistään ja poppamiehistään“? Oletteko oikein sydänmaan kansan suusta kuulleet, mitä se ajattelee niistä?

— Kansassa uinuu paljon taikauskoa, varsinkin semmoisilla seuduilla, mihin ei sivistyksen valo vielä ole tunkenut, vastasi vältellen kysytty.

— Tuo on tavallinen helppohintainen sanomalehtifraasi. Niin puhuu mahtipontisesti rikkiviisas syrjästäkatsoja, joka ei katso tarpeelliseksi syventyä asian ytimeen. Teistä en

semmoista usko. Uskon mieluummin, ettette lainkaan ole keskustelleet asiasta kansan ihmisten kanssa.

— Totta puhuakseni en olekaan.

— Mutta olettehan lukeneet esim. Omastatunnosta, että kansan keskuudessa on semmoisia henkilöitä, jotka niin sanoaksemme kuudennella aistilla varustettuina osaavat sanoa, mihin kadotettu tai varastettu kappale on joutunut tai miten kipu tai tauti on parannettava. Olettehan kuulleet tapauksista, jolloin tuommoinen halveksittu poppamies tai viisas mummo on parantanut potilaan, jonka lääkärit ovat hylänneet. Kansa todella uskoo taikureihinsa. Kansan usko perustuu ikivanhaan traditsioniin, ja tämä perintötieto osottautuu meidänkin päivinämme todeksi. Mutta sivistyneille kansa ei aina uskalla paljastaa tietoaan, joka piilee „taikauskon“ takana.

— Sitäkö varten siis on valittu nimi Tietäjä, että elähytettäisiin jälleen eloon vanhaa taikauskoa (en nyt löydä parempaa nimitystä)?

— Ei ollenkaan. Mutta sanokaa „vanhaa tietoa“, silloin vastaan: kenties. Kyllähän muuten tiedätte, mikä Tietäjän tarkotus on. Sen tehtävä on palvella teosofista liikettä suomen kielellä ja teosofisen liikkeen tehtävä on paljon suurempi ja laajempi kuin yksinomaan näyttää, että tauteja voidaan parantaa ilman lääkäreitä ja että varastettuja tavaroita voidaan löytää ilman poliiseja. Kuuluu kyllä teosofiseen ohjelmaan todistaa, että kaikessa n. k. taikauskossa on tai on ainakin alkuaan ollut salainen tieto ja kokemus pohjana, mutta tämähän on vain vähäinen puoli teosofian ohjelmasta. Eikä Tietäjän nimi ole valittu tätä seikkaa silmälläpitäen, vaan siitä syystä, että siinä nimessä piilee korkea ja ylevä ihanne, johon muinaisajan ihmiset uskoivat, vaikka se meidän kristillisenä aikakautena on unohtunut. Ja sen nimen nostaminen muinaiseen puhtauteensa, se on Tietäjän tarkotus. Teosofinen liike yleensä puhdistaa vanhoja pyhiä käsitteitä myöhemmän ajan lisäyksistä ja saattaa jälleen entiselleen niiden alkuperäisen merkityksen.

— Mikä sitten on tietäjä-sanan alkuperäinen merkitys?

— Sanoitte äsken, että vanhat suomalaiset kutsuivat „poppamiehiään“ tietäjiksi, ja „poppamiehellä“ tietysti tarkotitte halveksittavaa puoskaria, noitaa, sanalla sanoen „humbugia“. Uskotteko todella, että kalevalaisina aikoina niin ylevää sanaa käytettiin yhtä alhaisessa merkityksessä kuin meidän — vanhojen suomalaisten kannalta — rappeutuneena aikana? Tuskinpa. Ajatelkaa, mitä „tietäjä“ sanatarkasti merkitsee: „semmoinen, joka tietää“. Ja koska tieto on valtaa, on tietäjä samalla taitaja, jolla on sisäistä voimaa ja mahtia. Tämän meidän kalevalaiset esi-isämme hyvin tajusivat, sillä heidän kielessään tietäjä oli pyhä nimi, joka omistettiin vain valituille sieluille. „Vaka vanha Väinämöinen, tietäjä iänikuinen“, lauletaan Kalevalassa. Ja kuka Väinämöinen oli? Ette suinkaan tahdo kutsua Kalevalan Väinämöistä puoskariksi? Väinämöistä, joka on kaiken Suomen kansan hengessä piilleen ja piilevän viisauden ja voiman perikuva? Väinämöistä, joka oli „laulaja iänikuinen“ ja jonka kannel sai koko elävän luonnon lumotuksi? Ette tietenkään, sillä Väinämöinen on suomalaisten sankari-ihanne. Ja muistakaa: hän oli „tietäjä“.

— No niin. Minä nyt olen pitänyt Kalevalaa enemmän pakanallisena satukirjana . . .

— Satukirjana? Siinäpä erehdytte. Kalevala kertoo meille esi-isäimme elämänkatsomuksesta, se selvittää meille, minkälainen heidän jumalansa oli, miltä kannalta he luontoa katselivat ja mikä käsitys heillä oli ihmisestä. Jos Kalevala kirjana olisi ollut olemassa kalevalaisina aikoina, olisi sitä pidetty pyhänä kirjana samoinkuin kristityt esim. meidän päivinämme pitävät raamattua. Mutta siihen aikaan Sana oli elävänä ihmisten muistissa ja tulikirjaimilla kirjotettu heidän sydämiinsä eikä musteella paperille kuten nyt.

— Ette siis tee mitään eroa pakanain ja kristittyin välillä? Pidätte ehkä pakanoita parempina?

— Uskon, että „pakanat“ monessa suhteessa olivat vilpittömämpiä kuin „kristityt“. Mutta minkätähden *pitäisi* tehdä ero pakanain ja kristittyin välillä? Emmekö kaikki ole ihmisiä? Eikö sama aurinko kaikille ole paistanut?

Eikö sama jumala kaikkia ole rakastanut? Ettekö huomaa, että *jos* jumala on ja jos hän rakastaa, niin hän ei koskaan ole voinut olla olematta eikä koskaan rakastamatta? Niin ainakin minä uskon, että jumala maailman alusta saakka on katsellut ihmisten menoa samalla lempeällä hymyllä. Kutsukaa minua pakanaksi, jos tahdotte. Mutta uskon, että ihminen voi päästä jumalan tuntoon — tämä on teosofian a ja o —, uskon, että ihminen henkisesti kehittyessään vähitellen kasvaa „tietäjäksi“. Hänen ei tarvitse tyytyä sokeaan uskoon. Ihmisen henki tutkii jumalan salaisuudetkin. Ja uskon, että on ollut ja on niitä ihmisiä, jotka todella ovat „tietäjiä“. Ihmiskunnan lapsuuden aikana tietäjät asuivat meidän keskellämme, opettaen meitä, johdattaen meitä, halliten meitä. Kaikilla kansoilla on vanhat traditsioninsa, joissa kerrotaan kultaisesta ajasta, jolloin jumalallisia sankareita vaelsi maan päällä. Nämä traditsionit ovat yhteistä alkuperää, mutta kukin kansa kertoo omalla tavallaan ihmiskunnan onnellisesta aamu-ajasta. Ja uskon myös, että kullakin kansalla on ollut oma valoisa aikakautensa, jolloin senkin kohtaloita ohjaamassa on ollut sankareita ja tietäjiä.

— Miksi ei sitten noita tietäjiä enää ole olemassa?

— Miksi ei? Niitä *on* olemassa. Luuletteko, että „Väinämöinen, laulaja iänikuinen“ on kuollut? Hän on vetäytynyt syrjään ihmislasten näkyvistä. Sillä meidän ihmisten täytyy nyt oppia kulkemaan omin jaloin. Mutta kun meistä joku silloin tällöin rupeaa todella etsimään, etsimään pelkäämättä, horjumatta ja väsymättä *tietoa* elämän ja kuoleman salaisuuksista, silloin hän ponnistustensa palkaksi pääsee suurten tietäjien pariin ja saa oppia heidän jalkainsa juurella.

— Mutta mehän olemme kristityitä! Ette suinkaan tahdo, että vanhat pakanat . . .?

— Ei tiedon maailmassa tehdä eroa pakanan ja kristityn välillä. Jeesus natsarealainen on yhtä paljon „tietäjä“ kuin Väinämöinen ja Väinämöinen yhtä paljon „kristitty“ kuin Jeesus. Suokaa anteeksi. Tämä on hieman rohkeasti sanottu, mutta jos te *näkisitte* niinkuin minun on suotu

nähdä, silloin ymmärtäisitte. Toivon kuitenkin, että käsitätte, mikä korkea käsitys minulla on tietäjästä, ja toivon, ettette enää ihmettele, miksi sitä nimeä rakastan.

— En ihmettele. Olen tosin hämmästynyt, mutta koetan teitä ymmärtää.

— Mainitsitte äsken myös raamatun. Eikö todella ole kaunis tuo kertomus Jeesuksen syntymästä? Ajattelen nyt erittäin sitä merkillistä kohtaa, johon tavallisesti pannaan hyvin vähän painoa, sitä kohtaa, jossa kerrotaan idän viisaista. „Kun Jeesus oli syntynyt Judean Betlehemissä Herodes kuninkaan aikana, katso, tietäjiä tuli itämailta Jerusalemiin, ja he sanoivat: missä se syntynyt juutalaisten kuningas on? Sillä me näimme itämaalla hänen tähtensä ja olemme tulleet häntä kumartaen rukoilemaan.“ (Matt. II, 1, 2). Ja myöhemmin: „he menivät huoneesen ja näkivät lapsen ynnä Marian, hänen äitinsä. Ja maahan langeten he kumarsivat häntä, avasivat aarteensa ja antoivat hänelle lahjoja: kultaa ja suitsuketta ja mirhaa.“ (Matt. II, 11). Oletteko koskaan tulleet ajatelleeksi, mitä tämä kertomus sisältää? Historiallisena kertomuksena se on sangen merkillinen. Evankeliumi on tässä rakentanut sillan itä- ja länsimaan välille, ja vielä enemmän: se on näyttänyt, missä suhteessa ne kumpikin ovat jumalalliseen totuuteen. Sanokaamme nyt, että Jeesus oli länsimaalaisten henkinen kuningas, joka syntyi Betlehemissä. Kuinka evankeliumin mukaan länsimaa häntä kohteli? (Judea edustaa kertomuksessa länsimaata.) Siten, että hän, henkinen kuningas, sai syntyä köyhänä ja halveksittuna tallissa eläinten seurassa; siten, että maallinen kuningas, Herodes, mietti keinoja hänet tappaakseen. Mutta miten itämaa evankeliumin mukaan häntä kohteli? Siten, että se lähetti kolme viisasta miestä häntä tervehtimään ja kunnioittamaan ja hänelle lahjoja ja kalleuksia tuomaan. „Tietäjiä“ sanotaan suomalaisessa tekstissä ja se on oiva ja sattuva käännös. Latinalaisessa evankeliumissa sanotaan: „ecce Magi ab oriente venerunt Ierosolymam“, ja kreikkalaisessa samaten: „idou magoi apo anatoloon paregenonto eis Ierosolyma“. *Magus, magos* on juuri

tietäjä siinä korkeassa merkityksessä, josta tässä olemme puhuneet. Se on johtunut persialaisesta *magh* sanasta, joka vastaa sanskritinkielistä *maha* ja merkitsee suuri („mahtava“). Magus on siis merkitykseltään sama kuin sanskritin mahaatmaa, suuri sielu, mestari. Evankeliumi puhuu täten itämaalaisista mestareista eli tietäjistä, jotka salaisten tutkimustensa nojalla tiesivät, että länsimaille oli syntyvä suuri opettaja ja vapahtaja — suuri mahaatmaa —, jota he tahtoivat tulla kunnioittamaan, ja evankeliumin kertomus ikäänkuin huokuu tämmöistä henkeä: oi te länsimaat, ette osaa kuningastanne vastaanottaakaan, sillä te vaellatte pimeydessä, mutta itämailla on aina tiedon tähti kirkkaana paistanut ja siellä on aina ollut suurisieluisia ihmisiä, jotka sen tähden kulkua ovat seuranneet.

— Minun täytyy tunnustaa, että te keksitte sangen kummallisia asioita evankeliumista.

— Luen sitä ajatuksella. Mutta koko tuo kertomus on minusta myös vertaus.

— Ja mitä se semmoisena tarkottaisi?

— Kristus kuvaa totuutta, Herodes ihmisen itsekkyyttä tai itsekästä ihmistä; Kristuksen ympäristö yleensä inhimillisiä himoja, tiedottomuutta ja pimeyttä. Ja näin lukien evankeliumin kertomus on esitys psykologisesta tosiseikasta: eläimellinen ihminen ei totuutta näe, itsekäs ihminen totuutta pelkää ja pyrkii sitä vainoomaan, ainoastaan tietäjäihmiset, jotka ovat luopuneet itsekkyydestään ja kulkevat tiedon tähden jäljissä, ainoastaan ne iloitsevat totuudesta, kunnioittavat sitä ja tahtovat sitä palvella. Eikö tämä ole totta?

— Hm. Onhan tuo kummallista. Silläkö tavalla voisi raamattua lukea?

— Silloin raamattu vasta käy sisältörikkaaksi. Kai te nyt vielä selvemmin ymmärrätte, minkä tähden tälle teosofiselle aikakauskirjalle on annettu nimi Tietäjä? Meidän Tietäjämme tahtoisi olla kuin tietäjät itäiseltä maalta: totuuden se tahtoisi nähdä, sitä kunnioittaa ja palvella, että se toisiakin voisi ohjata totuuden luo. Silmäilkää kansilehden

kuvaan, joka on vanha egyptiläinen symboli. Siinä on Tietäjä polvillaan. Hän on polvillaan totuuden tähden edessä, mutta hänen katseensa on rauhallisesti ja voittorikkaasti ojennettu kohti kirkasta tähteä. Hänen sielullaan on siivet, ja siivet ovat kolmijakoiset, sillä hänen sielunsa on kolminaismaailman herra. Ei sido sitä fyysillinen maailma eikä tuonelan astralinen eikä taivasten mentalinen. Vapaa hänen sielunsa on. Vapaana se liikkuu aineellisuuden kolmessa maailmassa. Ei kuolema häntä pelota, sillä hän on kuoleman voittanut. Ei taivaallinen ilo häntä hurmaa, sillä senkin hän on harhaksi havainnut. Ainoastaan ikuista totuutta hänen sielunsa janoo, ainoastaan totuutta. Eikö tämä kuva ole syvä ja ihana? Tietäjän symboli!

— Onhan se kummallista. En tiedä oikein sinne enkä tänne. Teidän sananne ikäänkuin lumoovat minua.

— Ettehän ole pahoillanne?

— En, en suinkaan. Mutta minun täytyy saada vähän miettiä itsekseni.

— Sanokaa vain, mitä nyt Tietäjä-nimestä ajattelette?

— Sehän sisältää kokonaisen maailman mitä suurenmoisinta kauneutta teidän selityksestänne päättäen.

— Silloin ymmärrämme toisiamme. Tietäjä on sama kuin teosofi.

*Pekka Ervast.*

---

# TEOSOFIA JA TEOSOFINEN SEURA.

## I.

Tahtoisin teille selvään ja suoraan esittää, mitä teosofia on ja mikä on Teosofisen Seuran tarkotus. Me huomaamme näet usein, että on olemassa hyvin paljon vääriä käsityksiä varsinkin Seurasta ja ettei yleensä ymmärretä, millä perustuksella se on olemassa ja mitä työtä se on tarkotettu teke-

mään. Sitä katsotaan jonkunlaiseksi uudeksi uskonnoksi ikäänkuin ihmisen tullessaan teosofiksi pitäisi jättää se seurakunta, johon hän sattuu kuulumaan. Ja näin syntyy vaikeita väärinkäsityksiä ja monet luulevat, että tämä seura tavalla tai toisella on vihamielinen sille uskonnolle, jota he tunnustavat. Nyt teosofia, katsottakoon sitä historiallisesti tai käytännöllisesti, kuuluu kaikille maailman uskonnoille, se on kunkin oma ja jokaisella uskonnolla on oikeus sanoa sisältävänsä teosofiaa. Sillä teosofia, niinkuin nimi — Jumalallinen viisaus, Jumalan viisaus — sanoo, ei luonnollisesti voi kuulua millekään ihmisjoukolle tai millekään seuralle, eipä edes maailman uskonnoista suurimmallekaan. Se on yhteisomaisuutta, yhtä vapaana kaikille kuin päivänpaiste tai ilma. Kellään ei ole siihen oikeutta muuten kuin yhteisen ihmisyytensä nojalla; kukaan ei voi sitä veljeltään kieltää menettämättä itse oikeuttaan siihen. Nyt tämän sanan sekä historiallinen että käytännöllinsn merkitys, Viisaus, Jumalallinen Viisaus, on selvä ja tarkka; se väittää Jumalan tuntemisen mahdolliseksi. Tämä kohta on pyrkijän koetettava käsittää; tämä Jumalan tunto, ei usko Häneen eikä vain hämärä käsitys Hänestä vaan tieto Hänestä on ihmiselle mahdollinen. Tämä on teosofian vakuutus, sen perusmerkitys ja sen olemus.

Ja me huomaamme katsoessamme taaksepäin, että suuret maailman uskonnot ovat juuri tätä väittäneet. Ne kaikki julistavat, että ihminen voi tietää eikä ainoastaan, että ihminen voi uskoa. Ainoastaan muutamissa uudemmissa uskoissa meidän myöhempinä aikoinamme on tieto päässyt luistamaan syrjään ja usko on saanut ylivallan tunnustajan mielessä. Mutta menkää taaksepäin kuinka kauas tahansa menneisyyden historiaan, niin huomaatte vanhempienkin uskontojen vakuuttavan tätä, että tieto on saavutettavissa. Intiassa esim., sen muinaisessa sivistyksessä huomaatte hinduismin perusaatteeksi tämän Ylimmäisen Tiedon, Jumalan tunnon. Kuten toissa päivänä teille osotin, niin tässä vanhassa uskonnossa kaikki tieto pidetään enemmässä tai vähemmässä määrässä Jumalan tuntona; sillä niinkuin tiedätte ei tässä van-

hassa itämaisessa uskonnossa tehdä erotusta maallisen ja uskonnollisen välillä. Tämä jaotus on uuden ajan jaotus ja oli muinaisajalle tuntematon. Mutta he tekivät erotuksen korkeamman ja alemman tiedon välillä, ja alempi tieto eli alempi tiede, jota kutsuttiin „alemmaksi jumalalliseksi tieteeksi“, oli sitä mitä meidän päivinämme kutsuttaisiin tieteeksi, nimittäin ulkonaisen maailman tutkimista. Mutta siihen kuului myös kaikki se, mitä me sanomme kirjallisuudeksi, taiteeksi ja ammattitaidoksi — yleensä kaikki mitä ihmisäly voi tutkia ja ihmiskäsi valmistaa — tätä suurella yleisnimellä kutsuttiin „jumalalliseksi viisaudeksi“, mutta se oli alempi jumalallinen viisaus, alempi Jumalan tunto. Sitten tämän rinnalla eli oikeastaan yläpuolella oli Ylimmäinen Tieto, se korkeampi, jota ylempänä ei ole muuta tietoa, joka on kaiken tiedon kruunu. Nyt tämän Ylimmäisen Tiedon selitettiin olevan „tieto Hänestä, jonka kautta kaikki asiat tunnetaan“. Tätä nyt kutsuttiin Ylimmäiseksi Tiedoksi ja tämä vanha hindulainen ajatus on tarkallensa sama kuin se, mikä on ilmaistu sanassa teosofia.

Klassillisen muinaisuuden tuntijat muistanevat taaskin, että kreikkalaisten ja varhaisten kristittyjen kesken oli olemassa niin kutsuttu Gnoosis, „tieto“, ja määräävä artikkeli osotti, että sitä katsottiin tiedoksi eli viisaudeksi ennenkaikkea muuta. Ja kun tapaatte uusplatonilaisten käyttävän tätä sanaa gnoosis, tarkottaa se aina ja on aiottu tarkottamaan „Jumalan tietoa“ ja „gnostikko“ on „ihminen, joka tuntee Jumalan“. Näin myöskin varhaisten kristittyjen kesken. Ottakaa sellainen mies kuin Origines. Hän käyttää tätä sanaa tarkalleen samassa merkityksessä. Kun näet Origines selittää, että kirkolla on lääkettä syntisille ja että Kristus on Hyvä Lääkäri, joka parantaa ihmisten sairaudet, jatkaa hän sanomalla, että kirkolla myöskin on Gnoosis viisaita varten ja että kirkkoa ei voi syntisistä rakentaa, se on rakennettava gnostikoista. Nämä ovat niitä ihmisiä, jotka tietävät, joilla on kyky auttaa ja opettaa; eikä sairaille voi olla lääkettä eikä heikoille turvaa, jollei uskonnon piirissä löydy gnostikkoja. Näin siis Origines antaa tavattomasti arvoa gnosti-

kolle ja uhraa sivun toisensa jälkeen häntä kuvatakseen: mitä hän on, mitä hän ajattelee, mitä hän toimii. Tämän suuren kristillisen opettajan mielestä oli gnostikko kirkon vahvuus, uskon tukipylväs.

Ja sitten kautta vuosisatojen kristillistä aikaa seuratessanne huomaatte, että sanaa gnostikko on aina silloin tällöin käytetty mutta vielä useammin sanaa teosofi ja teosofia. Tämä sana tuli näet käytäntöön myöhemmässä, uusplatonisessa koulussa ja se annetaan yleisesti niille, jotka väittävät tätä tietoa mahdolliseksi tahikka väittävät tietävänsä. Tätä koskeva lause tavataan tuossa mystillisessä neljännessä, Johanneksen evankeliumissa, missä Kristuksen suuhun on pantu sanat: „Jumalan tunto on iankaikkinen elämä“ — ei siis usko eikä ajatus vaan tieto — ja tässä taas sanotaan Gnoosiksen olevan saavutettavissa.

Sama aate tavataan kautta hermetisen tieteen eli hermetisen filosofian, joka osaksi sai alkunsa Kreikasta osaksi Egyptistä. Hermetinen filosofia myöskin väitti tietävänsä ja väitti, että ihmisessä on tämä jumalallinen tietämiskyky, ylempänä järkeä, ylempänä älyä. Ja milloin tahansa ajattelevien ja oppineitten kirjotuksissa löydätte puhuttavan „uskosta“, kuten esim. heprealaisepistolassa sitä sanotaan „todistukseksi näkymättömistä asioista“,[1]) niin aina siinä esiintyy sama aate, että nim. usko, todellinen usko on ainoastaan sisällinen vakaumus, joka puhkee esiin ihmisen omasta sisäisestä henkisestä olemuksesta, Itsestä, Hengestä ja joka ymmärryksellä, aistimuksella osottaa, että todella on olemassa Jumala. Tämä tunnetaan niin voimakkaasti itämailla, ettei siellä kenenkään tarvitse todistella Jumalan olemassaoloa, siellä arvellaan, ettei tätä olemassaoloa voi todistuksilla tukea. „Ei todistuksella“, on kirjotettu, „ei järkeilyllä eikä ajattelemisella voida Ylimmäistä Itseä tuntea“. Ainoa todistus Hänestä on „vakaumus Hengessä, Itsessä“.

Näin siis, niinkuin näette, teosofia historiallisesti katsoen aina on väittänyt, että ihminen voi tietää, että Jumala voi-

---

[1]) 11: 1 alkutekstin mukaan. Suom.

daan tuntea. Tämän ylimmäisen vakuutuksen jälkeen seuraa toinen, joka nojautuu tähän ja samalla siihen totuuteen, että ihminen on luonnoltaan yhtä Ylimmäisen kanssa, se vakuutus nim., että kaikki maailmankaikkeuden asiat voidaan saada tietää — näkymättömät ja näkyväiset, hienot ja karkeat. Tämä on niin sanoaksemme toisasteinen vakuutus ja johtuu edellisestä. Sillä jos ihmisellä on kyky tuntea Jumala Jumalaksi, niin selvästikin jokainen Jumalan ilmennys voidaan tuta tällä kyvyllä, joka tajuaa ihmishengen yhteyden suurta maailmankaikkeutta hallitsevan ja täyttävän Ylimmäisen Hengen kanssa. Siten voitte joskus tietosanakirjoissa nähdä teosofiaa määriteltävän aatteeksi, että Jumala ja enkeli ja henget voivat pitää suoranaista kanssakäymistä ihmisten kanssa, tai joskus päinvastaisella tavalla, että ihmiset voivat pitää kanssakäymistä henkien ja enkelein, jopa itse Jumalan kanssa. Vaikka tämä määrittely ei olekkaan paras mahdollinen, niin siinä piilee oma totuutensa, sillä tämä juuri on tulos Jumalan tunnosta, sen välttämätön seuraus ja ilmaus. Ihminen, joka tuntee Jumalan ja Hänessä tuntee kaikki asiat, kykenee luonnollisesti seurustelemaan minkä elävän olennon kanssa tahansa ja tulemaan yhteyteen kaiken kanssa maailmankaikkeudessa, jonka ainoa elämä on Jumala.

Uudella ajalla tuli yhteen aikaan tieteen harrastajien kesken muotiin ja suureen valtaan väite, joka on aivan vastakkainen tälle — siis gnostikon asemasta agnostikko, „ilman Gnoosista“. Tälle kannalle asettuivat Huxley ja monet samaan ajatussuuntaan kuuluvat hänen aikalaisistaan. Hän valitsi tuon sanan sen tarkan merkityksen vuoksi; hän oli aivan liiaksi tieteellinen kieltääkseen tai puhuakseen mitään positivista siitä, mistä hän ei mitään tiennyt, ja näin ollen hän ei asettunut sille kannalle, että ihmisen ja ihmisjärjen ja ihmisaistien takana ei ole mitään muuta, vaan hän omaksui sen aseman, että ihmisellä ei ole mitään mahdollisuutta tietää mitä siinä voi olla, että hänen ainoat tietonsa lähteet ovat aineellista maailmaa varten aistimet ja ajatusmaailmaa varten järki. Ihminen voi järjellään päästä ajatuksen alalla käsiksi kaikkeen, hän voi tulla mahtavaksi älyltään ja pitää

hallussaan kaiken, minkä järki voi käsittää korkeimmalla kehitysasteellaan. Tämän loistavan kehityskulun panivat Huxley ja hänenlaisensa miehet ihmiskunnan eteen tieksi, jota pitkin se saattaisi kulkea varmana lopullisesta saavutuksesta. Mutta sitä tuonnemmaksi, järjen taakse ajatuksen maailmassa, näin Huxley ja samoinajattelevat selittivät, ihminen ei kykene pääsemään — sentähden he tahtoivat olla „agnostikkoja“, „ilman gnoosista“, ilman mahdollisuutta tunkeutua syvemmälle olemassaolon valtamereen, koska järjellä muka ei ole luotinuoraa siihen. Tällainen oli yhteen aikaan tieteen mielestä ihminen. Ja mitä tahansa hän toivoneekin, miten hän pyrkineekin, niin henkisen maailman portille on kirjotettu „tietymätöntä“. Sinne ihminen ei voi toivoa pääsevänsä, sinne ihmisen kyvyt eivät koskaan voi ulottua, sillä kun ihminen on määritelty ajattelevaksi olennoksi, on hänelle annettu korkein määrittely, minkä tiede voi antaa, ja henkisen luonnon päällekirjotuksena on: „mielikuvitusta, unta ja haavetta“.

Ja kuitenkin jo tavallisessa inhimillisessä historiassa on paljon, mikä osottaa, että ihminen on jotain muuta kuin äly, yhtä selvästi kuin siinä ilmenee, että äly on aistimia suurempi. Jokainen valtiomies tietää, että hänen on otettava laskuihinsa se, mitä toisinaan kutsutaan ihmisen „uskonnolliseksi vaistoksi“, ja että vaikka filosofit kuinka kylmästi järkeilisivät ja tiede kuinka pontevasti puhuisi, niin ihmisessä on sittenkin joku pulppuava voima, joka kieltäytyy tyytymästä järjen agnostisismiin samoinkuin se kieltäytyy tyytymästä aistimien riittäväisyyteen, ja tämän kanssa joutuu jokainen hallitsija tekemisiin, tämä on jokaisen valtiomiehen otettava huomioon. Ihmisessä on jotakin mikä aika ajoittain syöksyy esiin vastustamattomalla voimalla vieden mennessään kaikki salvat, mitä äly ja aistimet koettavat sen tielle asettaa — nimittäin uskonnollinen vaisto. Ja jo tämän nimityksen käyttö merkitsee, että tämä osa ihmisluonnosta liittyy johonkin yleismaailmallisen luonnon osaan, sillä luonto aina ja kaikkialla todistaa, että jokaiselle elävän olennon vaistolle on jotakin vastaavaa ulkopuolisessa luonnossa. Ei kasvissa,

eläimessä eikä ihmisessä tunneta yhtään vaistoa, johon luonto ei vastaisi. Luonto, joka on kutonut jonkun tarpeen elävän olennon kudoksiin, on aina valmiina tätä tarvetta tyydyttämään; ja tosiaankin olisi kummallista, miltei uskomatonta, jos syvin vaisto siinä olennossa, joka on luonnon korkein tuote fyysillisellä tasolla, jos tuo häviämätön vaisto, tuo Jumalan etsiminen ja Ylimmäisen janoaminen olisi se yksi ja ainoa luonnonvaisto, jolle ei löytyisi vastausta korkeuksissa ja syvyyksissä ympärillämme.

Eikä näin olekkaan laita. Tätä vahvistaa ja tukee kokemus, sillä te ette voi ihmiskokemusta ja ihmistajunnan todistusta käsitellessänne jättää kokonaan poikkeen ja unhoon muka asiaan kuulumattomana kaikkien uskontojen ainaista todistusta, että ihmisessä on henkinen luonto. Henkinen tajunta todistaa olemassaolonsa aivan yhtä selvästi kuin älyllinen tai aistillinen tajunta — yksilön kokemuksen kautta, kaikissa uskonnoissa ja kaikkina aikoina, joissa ihmiskunta on elänyt, ajatellut, kärsinyt, riemuinnut. Uskonnollinen, henkinen luonto on ihmisessä kaikkein voimakkain eikä heikoin. Se murtaa maahan ymmärryksenkin esteet ja pakottaa vaikenemaan aistimien huutavat vaatimukset; se muuttaa koko elämän kuin taikavoimalla ja kääntää ihmisen kulkemaan aivan toista suuntaa kuin mitä hän siihen asti on kulkenut. Ottakaapa kääntymysten tositapaukset tai pyhimyksen, profeetan, tietäjän todistukset, niin ne kaikki puhuvat sitä mahtavaa mieltä, jolle ihmiskunnan vaistomaisesti on arvo annettava, ja henkisen ihmisen merkki oli se, mitä Jeesuksesta, profeetasta sanottiin: „Hän opetti heitä niinkuin se, jolla on valta, eikä niinkuin kirjanoppineet“.[1]) Sillä milloin henkinen ihminen puhuu, vetoo hän jokaisen kuulijan korkeimpaan, syvimpään osaan ja vastaus on silloin sellainen, johon ei pysty kiellot ja vastaväitteet. Se osottautuu käskeväksi, osottautuu ihmisen korkeimmaksi ja voimakkaimmaksi luonnoksi, ja missä henki kerran on puhunut, siinä järki tottelee ja aistimet alistuvat.

---

[1]) Mark. 1: 22 ks. uutta evankeliumien käännöstä. Suom.

Selittäessään, että tämä ihmisen luonto voi tuntea Jumalan, teosofia perustaa tämän väitteensä luonnon samaisuuteen. Me voimme tuntea — se on alinomainen kokemus — me voimme tuntea sen, mistä olemme osallisia eikä mitään muuta. Ainoastaan kun olette itseenne omaksuneet jotakin ulkopuolisesta maailmasta, voitte tuntea samanlaiset asiat ulkopuolisessa maailmassa. Te voitte nähdä sen kautta että silmänne sisällä on eetteriä, jonka aallot ovat valoa; te voitte kuulla sen kautta että korvassanne on eetteriä ja ilmaa, jonka värähdykset ovat ääntä, ja niin on kaiken muunkin laita. Ympärillänne on lukematon joukko olioita, joista ette tiedä mitään, koskette ole saaneet palvelukseenne sitä, mikä on niiden kaltaista ulkopuolisessa luonnossa. Ja te voitte tuntea Jumalan aivan samasta syystä kuin voitte jotakin tuntea näöllä tai kuulolla — sentähden että olette osa Jumalasta; te voitte Hänet tuntea sentähden että olette hänen luonnostaan osallisia. „Me olemme Jumalan luontoa“, sanoo kristitty opettaja. „Sinä olet Se“, selittää hindulainen. Sufi huudahtaa, että rakkauden kautta ihminen ja Jumala ovat yhtä ja tuntevat toisensa. Ja kaikki maailman uskonnot eri sanoin julistavat samaa ihanaa totuutta ihmisen jumaluudesta. Tähän perustaa teosofia vakuutuksensa, että Jumalan tunto on ihmiselle mahdollinen saavuttaa. Tämä on siis teosofian perusta, tämä on sen sanoman perussisällys.

***Annie Besant.***

---

**Kirjallisuutta.** Toimitukselle on lähetetty ilmotettavaksi:

*Kädenlukija.* Käsikirja ajatuksenlukijoille kirj. Ina Oxenford. Suom. M. K—a. Suomentajan kustannuksella. Hauska ja opettavainen kirja, johon kannattaa tutustua! Hinta ainoastaan 80 p:iä.

*Ikuinen toivo,* kirj. F. W. Farrar. Suom. Osuuskunta Wäinämöinen, Tampere. Hyvä kirja, joka kristilliseltä kannalta puhuu ikuista helvettiä vastaan ja todistaa, ettei raamattu sitä opeta.

*Taikauskoa vastaan,* kirj. H. N. Casson. Engl. suom. Elof Kristianson. Suom. Sos. Kust.-Yht. Kustannuksella, Fitchburg, Mass. Materialistin kirjottama kirja teosofiaa y. m. vastaan, josta puhumme enemmän ensi numerossa.

# SYMBOLIIKKAA.

## I.

### LUONNON KUVASTO.

Taivas yllä, taivas alla;
Tähdet yllä, tähdet alla;
Niinkuin yllä niin myös alla.
Ken käsittää — onnellinen!

Yllämainitut neljä säettä olivat koverrettuina kuuluisaan smaragditauluun, joka löydettiin eräästä luolasta lähellä Memfis-kaupunkia Egyptissä vanhan uhripappi-muumion kädestä. Kirjotus oli toisella puolen jalokiveä koptilaisilla, toisella puolen muinaishelleenisillä kirjaimilla. Keskiajan alkemisteille ja muille salatieteen tavottajille tuli säe „niinkuin yllä, niin myös alla“ lentäväksi lauseeksi. Se oli heillä avaimena, jolla he pääsivät käsiksi luonnon ja vanhojen traditsionien salaisuuksiin.

Ja tosiaankin on tässä säkeessä lausuttuna koko maailmankaikkeutta hallitseva suuri perusaate: vastaavaisuuden laki. Ikuinen, absolutinen Jumaluus ei voisi muuten ilmetä kuin siten että Se Itsestään luo heijastuksen, tämä heijastus taas toisen ja niin edelleen kautta ilmiömaailman. Sentähden koko luomakunta, näkyväinen ja näkymätön on suuri jumalallinen kuvasto, jossa samat ilmiöt, samat voimat ja samat lait ilmenevät pienessä niinkuin suuressa, alhaisessa niinkuin ylhäisimmässä. Kaikella, mikä on yllämme, on myös vastineensa täällä „alhaalla“.

Se tajuntakipinä, joka on Jumaluudesta singahtanut ulos, herää ensinnä näkemään Ikuisen Elämän alimmat ilmennykset ja kykenee korkeampia käsittämään ainoastaan sen kautta että se on nähnyt niiden vertauskuvat luonnon alemmilla asteilla. Mitä enemmän tajunta kehittyy, sitä useamman peitteen läpi sen näkemys tunkeutuu, sitä kirkkaammin sille esiintyvät samat mysteriot, jotka ensinnä ilmautuivat kaikkein karkeimmassa, yksinkertaisimmassa muodossaan.

On sanottu, että hienoimmassa ainehiukkasessa, atomissa, on kätkettynä koko maailmankaikkeus kaikkine lukemattomine voimineen ja ilmiöineen. Tämäkin olisi meille aivan käsittämätöntä, jollei luonto olisi tarjonnut täysin vastaavan esimerkin tästä totuudesta — siemenessä. Ajatelkaammepa pientä pyöreätä siementä, joka näyttää yhtenäiseltä, yksinkertaiselta hituselta eikä paljoakaan eroa muista samankaltaisista. Kemisti voi sen jakaa aineosiinsa ja sanoa sen sisältävän niin ja niin monta prosenttia elimellisen luonnon pääaineita, hiiltä, happea, vetyä ja typpeä, ja mitättömän verran muita „alkuaineita“. Ja kuitenkin siinä näkymätönnä kätkeytyy koko vastainen kasvi, jokainen hienoinkin värivivahdus sen kukkalehdillä, jokainen varren hapsikarva, jokainen suoni sen lehtien ihmeellisessä putkiloverkossa. Mikään meille tunnettu voima ei kykene siemenestä hävittämään tai muuttamaan yhtäkään vastaisen kasvin ominaisuuksista. — Samanlainen ja vielä ihmeellisempi esimerkki on ihmisen siemensolussa, joka sisällään kätkee vastaisen ihmisruumiin monet erilaiset isältä perityt ominaisuudet.

Täten on myös käsittämättömän pieni alkuatomi koko maailmankaikkeuden pienoiskuva. Taivaassa tai maan päällä ei ole mitään, joka siltä puuttuisi. Se on kyllä vielä uinuvana ja äärettömän pitkä kehitys vaaditaan, ennenkuin se voi ilmetä. Yksinkertainen ihminen kutsuisi sitä „kuolleeksi“ kappaleeksi, mutta mikään todellinen tiedemies ei menisi sellaista tyhmyyttä lausumaan, koska hänen tutkimusneuvonsa eivät voi siitä mitään ilmaista. Aikojen viisaus taas on aina sanonut, että tässä hiukkasessa on tajunta ja kaikki todelliset filosofit ovat tämän myöntäneet. Schopenhauer esim. sanoo sattuvalla paradoksilla: „Kivi putoaa maahan — siis se voi ajatella“.

Kun nyt tämä tajuntakipinä — jolle 1700-luvun ajattelijat antoivat nimeksi monaadi eli yksiö — suuresta elämänlähteestä ulosvaluneena alkaa kehittää niitä voimia, jotka siinä siemeninä uinuvat, niin se kasvattaa itsessään eri ominaisuuksia, se pukeutuu eri muotoihin, se noudattaa vissejä lakeja, ja siten syntyy tämä ääretön moninaisuus — ilmennyt

maailmankaikkeus. Jokainen tajuntakeskus ilmentää joitakin eri puolia ikuisesta jumalallisesta Elämästä ja muut puolet ovat siinä sen ajan kätkettyinä. Meidän tieteemme „alkuatomit“ ovat esim. jo pitkälle kehittäneet itsessään omaa yksilöllistä luonnetta ja kun katsomme eteenpäin läpi kivikunnan, kasvi-, eläin- ja ihmiskunnan — kauemmaksi ei näkömme ulotu — niin näemme, kuinka elämän ilmennykset kehittyvät yhä rikkaammiksi, monipuolisemmiksi ja ylevämmiksi. Mutta kuinka korkealle nousemmekin olemassaolon asteikolla, aina tapaamme vastaavaisuuksia: niinkuin yllä, niin myös alla. Kaikki oliot ovat lujien siteiden yhdistämät. Luonnottaren huolenpito on yhtä suuri sen pienimpiä kuin suurimpia lapsia kohtaan. Mikään osa ei voi nousta kokonaisuuden yläpuolelle ja kulkea oman omaperäisiä teitä omien lakiensa mukaan.

Maailma on rakennettu järkähtämättömän sopusoinnun ja järjestyksen alaiseksi. Se luku, joka selvimmin ilmaisee sen kokoonpanoa, on pyhä seitsenluku, jota muinaisaikana kutsuttiin „neitseelliseksi“, koska se ykkösten kesken on ainoa, mikä ei sisälly muuhun eikä itse sisällä muuta. Monella alalla voimme huomata, että rinnakkaisia ilmiöitä, rinnakkaisia voimia on seitsemän. Useampaan emme pääse; jos kauemmaksi pyritään, täytyy niin sanoaksemme nousta seuraavalle tasolle, jossa samat voimat uudistuvat korkeammassa potenssissa eli arvokerrassa.

Tätä luonnon järjestystä valaisee erinomaisesti musikaalinen skaala, joka ei suinkaan ole ihmisten mielivaltainen keksintö. Tiedämme, että perusääniä on seitsemän ja nämä seitsemän ääntä esiintyvät eri oktaaveissa, toistuvat samansointuisina yhä ylemmällä tasolla niin kauas kuin korvamme kykenee ääniä erottamaan. Värähdykset eivät silti tähän lopu, vaikka korvamme ei niitä enää ääninä tajua.

Näin on koko luonto järjestetty toinen toistaan ylempiin kerroksiin eli tasoihin. Samat perusominaisuudet tavataan kaikkialla; itsessään ne ovat aivan yksinkertaiset ja mutkattomat, vaikka ne ilmiöelämässä pirstoutuvat tuhatmoisiin heijastuksiin. Tämä fyysillinen maailma, joka meistä usein

tuntuu ainoalta „luonnolliselta“ — muu on kaikki muka „yliluonnollista“ — se on kuitenkin vain ikuisen todellisuuden äärimmäisin heijastus, kaukaisin peilikuva. Tämän ovat kaikkien aikojen tietäjät julistaneet. Paavali sanoo (1 Kor. 13: 12): „Me näemme kaiken peilissä, vertauskuvana (di' esoptrou en ainigmati)“. Ja toisessa kohdassa (2 Kor. 4: 18): „Näkyväiset ovat ajalliset, mutta näkymättömät iankaikkiset.“ Yleisesti tunnettu ja paljon pohdittu on Plaaton idea-oppi. Hän selittää näet, että kaikki oliot täällä ainemaailmassa ovat kuvia ikuisista „ideoista“, jotka muodostavat ainoan todellisen maailman. Samaten intialainan filosofia aina on kutsunut „kolminaismaailmaa“ Mayaksi, joka ikäänkuin „illusionin merenä“ itseensä heijastaa todelliset katoamattomat tähdet.

Älköön tämä kuitenkaan houkutelko meitä pilventakaisiin haaveiluihin. Meille on tätä nykyä se ilmiömaailma, jossa elämme, ainoa ja siis korkein todellisuus, ja vaikka me teoretisesti voimme myöntää, että se on ainoastaan peilikuva ja siis vähemmän todellinen kuin se, mitä se heijastaa, niin se silti on mitä täydellisin ja jumalallisin kuva. Me kuulumme itsekin tähän luontoon, olemme itse „Jumalan kuvia“. Se merkitsee, että meissä ovat kaikki Jumaluuden voimat ja mahdollisuudet, ja elämä on juuri alituista kasvamista tämän täydellisyyden ihanteen toteuttamiseen — yhä suurempaan Jumalan kaltaisuuteen. Kreikan kaikkein vanhimmat filosofit jo antoivat ihmiselle nimen „mikrokosmos“ — „pieni maailma“ vastakohdaksi „makrokosmokselle“, „suurelle maailmalle“, ympäröivälle luonnolle. Sanoimme äsken, että atomi on maailma pienoiskoossa, mutta uinuvana. Ihmisessä tämä maailman kuva on jo niin pitkälle ilmennyt, että „mikrokosmos“ hänelle sopii nimeksi aivan erikoisessa merkityksessä. Ihmisen „luominen“ ei ole vielä päättynyt vaan vasta kesken, mutta nyt jo hänessä paljastuu sellaisia korkeuksia ja syvyyksiä, että hämmästyen pysähdymme hänen, s. o. oman arvotuksemme eteen. Näkyväinen ihminen on jo luonnon suurin taideteos ja näkymätön ihminen on monta vertaa rikkaampi, suurenmoisempi. Ihmisessä näkyy jumalallisen kolminaisuuden — tahdon, tiedon ja rakkauden — ensimäinen sarastus.

Ja kaikella mitä itsessämme huomaamme, on vastineensa ulkopuolellamme, jopa tässä näkyväisessä luonnossa. Tämän kaikki vaistomaisesti tiedämme. Ja kuitenkin, jos meille äkkiä sanottaisiin: „luontohan on kuollut: se ei voi ajatella, tuntea eikä tahtoa“, niin heräämätön ymmärryksemme todella voisi langeta tähän ansaan. Mutta katsokaamme tarkemmin.

Onko totta, ettei luonto tunne? Kuvitelkaamme seisovamme korkealla vuorella katsomassa kesäauringon nousua järvien ja metsien takaa ja toisella kertaa auringon laskua syysmaiseman yli. Voisiko kukaan olla niin tylsä, ettei hän tuntisi, kuinka peräti erilaiset nämä tunnelmat ovat. Ne eivät ole vain ihmisen omaa mielikuvitusta, päinvastoin nämä tunteet ovat luonnossa mahtavammat ja selvemmät kuin ihmisessä. Useimmat sielut ovatkin niin heikkoja, että he varsin suuresti mukautuvat luonnon tunteisiin. Heidän „tuulensa“ nousee ja laskee säänvaihdosten mukaan.

Entä onko luonnossa ajatusta? Onhan toki. Sen tarkemmat, syvämietteisemmät eivät ole nerokkaimmankaan ihmisen laskelmat kuin luonnon omat laskut. Kaikki on tarkasti järjestetty; maailmankoneiston monimutkaiset rattaat eivät sekaannu toisiinsa vaan kaikki käy täsmällisesti, oikein ja suhdallisesti. Mitä pienempi katsojan näköala on, sitä enemmän hän havaitsee ristiriitoja ja epäsointuja, mutta mitä avarammaksi hänen näkönsä tulee, sitä selvemmäksi käy hänelle sopusointu.

Mutta mitä tahtoa sitten on luonnossa? Eikö se ole kauttaaltaan alituista liikettä ja elämää, kiertokulkua, ja mikä tätä ajaa eteenpäin, jollei tahto? Ei ole luonnossa sitä kohtaa, joka toimettomuuteen vajoisi. Vankin rautakanki, joka kannattaa tuhansia tonneja ja meistä on muuttumatonta yhtenäistä massaa, on tiedemiehen silmälle joukko toistensa ympäri hurjasti kierteleviä molekyylejä, jotka toisistaan ovat yhtä kaukana kuin lumihiutaleet pyryilmassa. Tämän saattaa jo tavallinen ihminen päättää siitä, että tämä kappale laajenee lämmössä, ja vielä selvemmin se näkyy, jos sen lävitse johdetaan sähkövirtoja: silloin se todistaikse elämää sykähteleväksi. (Jatk.)

*V. H. V.*

# KÄRSIMYS JA NAUTINTO.

Viisaustieteen, eri kirkkokuntien ja yhteiskunnallisten harrastusten tarkotuksena on aina ollut kärsimyksen lieventämis- ja poistamiskeinojen keksiminen. Ei ihmiskunnassa koskaan ole ollut vallalla sellaista mielipidettä, että kärsimystä olisi tavotettava, ja että ihmisälyä olisi käytettävä sen lisäämiseksi. Kärsimystä on aina ollut tarpeeksi. Milloin joku yksilö tai yksilöryhmä on käyttänyt älyllisen toimintansa tekoihin, joista aikaa voittaen on huomattu koituvan uusia kärsimyksen muotoja, on kansassa alkanut kuulua ääniä, että yleistä hyvinvointia on edistettävä eikä ehkästävä. On koetettu laatia lakeja, joitten avulla yksilöitä estettäisiin hyötymästä koko kansan kustannuksella. Mutta yhä vaan on kärsimystä maailmassa. Ei näy osattavan keksiä keinoja, joilla kärsimys voitaisiin edes jakaa suhteellisesti tasan kaikkien kesken, vielä vähemmin kokonaan poistaa. Ja kuitenkin kannustaa ihmisiä kaikista masennuksista huolimatta sama into tavalla tai toisella välttää kärsimystä.

Mikä sitten on kärsimys, tuo kauhea hirviö, joka on kaikkien vihollinen eikä kenenkään ystävä?

„Sitäkö vielä kysyt“, on moni valmis huomauttamaan. „Totta kai sinäkin tiedät, mitä se on. Kun menet vähissä vaatteissa kovaan pakkaseen, jossa olet pakotettu viipymään melkoisen ajan, niin tunnet ruumiissasi, mitä kärsimys on. Jos kova tauti runtelee ruumistasi, niin kyllä kysymättäkin tiedät, mitä kärsimys on.“

Kyllä minä tunnen kärsimystä samoin kuin lukemattomat muutkin olennot. Mutta ei paljaalla kärsimyksen tuntemisella kärsimystä poisteta. Täytyy tulla tietämään kärsimyksen syyt ja poistaa nämä. Vasta silloin poistuu kärsimyskin. Ja mitkä ovat kärsimyksen syyt? Siinä uusi kysymys, johon vastataan monella eri tavalla. Muutamat sanovat kärsimyksen syitten piilevän synnissä, toiset yhteiskunnallisessa nurjuudessa, toiset taas muutamien harvojen itsekkäisyydessä. Mutta nämä asiat eivät suinkaan ole mi-

tään kärsimyksen alkusyitä vaan päinvastoin itsekin vasta kaukaisia seurauksia.

Kärsimyksen ikijuuret ja alkusyyt on etsittävä tavallisen länsimaisen käsityskannan tuskin tunnustamasta, ääretömän korkeasta henkielämästä. Kun niin sanoaksemme ensimäinen eristys- eli erikoisuusvärähdys syntyy ehdottomassa elämässä, niin samassa kylvetään kärsimyksen siemen, toisin sanoin astutaan vuorovaikutusten ja vastakohtien maailmaan. Tällaisessa elämän järjestössä haetaan lakkaamatta tasapainoa ja sopusointua, koskaan siihen pääsemättä — koskaan, niin kauan kuin ilmiöelämässä ollaan. Kärsimys ei näet ole muuta kuin toinen lukemattomilla eri sanoilla ilmaistujen vastakohtien pari. Kärsimys on elämän ylöspäisen kaaren kannalta katsoen negatiivista eli kielteistä nautintoa. Tämä tosiasia huomataan silloin kun kärsimys on pitkällistä. Pitkällisen kärsimyksen aikana näet herää itse kärsijässä, vaikka hän on tavallinen „arki-ihminenkin“, sellainen vakaumusta hallitsemaan pyrkivä tunne, että kärsimyksestä koituukin „hyvää“, s. o. nautintoa, joka on verrattain puhtaampaa ja henkisempää kuin ennen sitä kärsimystä tunnettu nautinto.

Ei ole mitään kärsimystä, joka ei „toisessa valossa“, s. o. toisenlaisen tajunnan kannalta katsoen ole nautintoa. Kohdatkoon ihmistä minkälainen masentava vastus tahansa, huomaa hän aina, kun se on voitettu, hieman puhdistuneensa. Tautivuoteellaan moni tekee pyhiä lupauksia ja vaikka ei hän terveeksi tultuaan tunnekaan voivansa niitä täyttää, ovat nuo lupaukset kumminkin pyhinä hänen mielessään ja vaikuttavat jollakin tavalla puhdistavasti hänen vastaiseen elämäänsä.

Sellainenkin ankara kärsimys, jota vanhemmat tuntevat, kun heidän pieni lapsensa joutuu tapaturmaisen kuoleman uhriksi, puhdistaa heidän nautinnonilmapiiriään. Se useimmiten masentaa heidän maallismielisyyttään ja saattaa heidät hieman henkisemmiksi kuin he jokapäiväisessä elämässään siihen asti ovat olleet.

Kärsimys ja nautinto ovat toistensa täydentäjät samoin

kuin pimeys ja valkeus, yö ja päivä, kesä ja talvi, kylmä ja lämmin, pouta ja sade, elämä (fyysillinen) ja kuolema j. n. e. Toista ei koskaan tunneta, jos ei toista ole. Jos ihmiset nautinnon hetkenä olisivat tietoisia siitä, että jokaista nautintoa seuraa kärsimys, pysyisivät he tyynempänä sekä kärsimyksessä että nautinnossa.

Kun on puhe nautinnonhimosta, niin länsimainen „yleinen mielipide“ tahtoo sillä ymmärtää jotakin tavallisesta elämänihanteesta poikkeavaa pahaa. On näet tarpeita, joitten tyydyttämistä ei ollenkaan tahdota lukea nautinnonhimon alaan. Ruumiin ravitsemista esim. pidetään luonnollisena ja välttämättömänä tarpeena, eikä nälän- ja janontunnetta ensinkään pidetä himona. Ankarinkin länsimaissa tunnettu kieltäytymyselämä sallii ruumiin ravitsemisen tosin sangen yksinkertaisella ruoalla ja puhtaalla vedellä. Mutta elämän ylöspäisen kaaren kannalta ovat nälän- ja janontunnekin nautinnonhimoa ja syöminen ja juominen siis „syntiä“. Kun tarkkaa tehdään, täytyy siis sanoa, että jokaisen tarpeellisen ravinnon nielasemisen tuottamaa nautintoa vastaa määrätty kärsimys. Meilläkin tunnustetaan väkijuomien nauttimisesta johtuva kärsimys. Mutta itämainen puhtaushenki näkee raakaa nautinnonhimoa länsimaalaisten sivistyneitten hienoissa aterioissa yleensä. Luulisipa jo tavallisen „terveen järjen“ kysyvän, mistä syystä meillä usein annetaan „päivälliset“ kannattavassa asemassa oleville henkilöille, joilla kyllä itsellään on ruokaa kotona sekä varaa sitä ostaa. On selvä asia, etteivät moiset päivälliset tarkota muuta kuin vaatelijasten ihmisten nautinnonhimon tyydyttämistä samassa joukossa, jotta „elämänilo“ nousisi kukkuroilleen.

Kyllä nälän- ja janontunne ovat nautinnonhimoa, sillä ne ovat kotoisin astraalitason alimmalta alitasolta. Väitetään, ettei ihminen elä ruoatta ja juomatta. Tämä väite on totta vaan tavallisista ihmisistä. Korkeampien asteitten mestarit eivät tarvitse minkäänlaista ruumiinravintoa, vaikka voivatkin pitää fyysillistä ruumista välineenään alempaa maailmaa palvellakseen. Kaikkien ihmisten tarkotus on kehittyä sellaisiksi. Pannaanhan länsimaissakin jo suuri paino ravin-

nonnauttimisen kohtuullisuudelle. Mistä syystä? Sentähden, että terveys olisi mahdollisimman hyvä ja ikä pitkä. Siis: länsimaissakin koetetaan hillitä nautinnonhimoa, jotta eivät vastakohdat olisi liian räikeät. Vaistomaisesti on täällä siis tultu huomaamaan vähemmässä määrässä se suuri ja horjumaton laki, jota aikojen viisaus aina on koettanut tehdä ihmisille tunnetuksi, se laki, että vastakohdat poistamalla päästään elämän suuren salaisuuden perille. Tämä suuri salaisuus on ehdoton elämä, se rauha, joka „käy kaiken ymmärryksen yli“.

Sukuvietti esim. on nautinnonhimoa, jonka hillitsemisen tarpeellisuus meillä tunnustetaan periaatteessa, vaikka sen hillitsemistä käytännössä hyvin vähän toteutetaan.

Jos kaikenmoinen nautinto, joka edistää ruumiin hyvinvointia, kerran on fyysillisen ja alemman astraalielämän toiminnan voimassapitämistä, niin on selvää, että tajuntakeskus, mikäli se sisäisesti kasvaa näitten maailmojen eli elämismuotojen tarpeellisuudesta poispäin, tulee tietoiseksi korkeammista elämänjärjestöistä ja oppii niissä toimimaan.

Tavallinenkin ihminen voi tehdä sen kokemuksen, että tajunta hillitsee ruumiin tarpeita. Kun ihminen on valtaavassa henki-innostuksessa, unohtaa hän ruumiinsa tarpeet siksi ajaksi kokonaan. Jeesus sanoi oppilailleen, kun nämä tarjosivat hänelle ruokaa, hänen puhutellessaan samarialaista vaimoa: „Minulla on syötävänä ruokaa, jota ette tunne“. Tämä hänen „ruokansa“ oli se henkinen elämä, jota hän koetti vaimolle tehdä tunnetuksi.

Vanhojen aikojen viisaat ovat sanoneet, että „jumalallista on olla mitään tarvitsematta“. Totisesti on asianlaita niin. Mitään tarvitsemattomuus on kaikesta kärsimyksestä ja nautinnosta vapautuminen. Tällaista tilaa ei länsimainen käytännöllinen järki tajua, koska se luulee „mitään tarvitsemattomuuden“ olemattomuudeksi, vaikka se on itse oleminen.

Onko ihme, että meillä on paljo kärsimystä, koska kilvalla tavotellaan paljoa nautintoa? Nautinnon huumeessa unohdetaan sen vastakohta, joka on kärsimys. Kärsimyk-

sen ankaruudessa taas unohdetaan sen vastakohta, joka on nautinto. Jos kaksi nuorta, jotka kiihkoisasti syleilevät toisiaan toivossa saada „omistaa“ toisensa, semmoisena hetkenä päästäisivät heitä itseään kohtaavan kärsimyksen kuvia tajuntaansa, niin heidän tuleva maallinen elämänsä olisi tyynempi. Siinä ei olisi niin paljoa surua ja pettymystä. Jos vanhemmat odottamansa lapsen saatuaan päästäisivät tajuntaansa kuvan, joka esittää pienokaista kuolleena, niin eivät he lapsen mahdollisessa kuolemantapauksessa menettäisi tasapainoaan.

Luostareissa on ollut tapana pitää aina hautaa valmiiksi kaivettuna, vaikka kukaan sen asukkaista ei ole ollut sairaanakaan. Tämä toimenpide on ollut omansa muistuttamaan fyysillisen elämän epävarmuutta.

„Elämänilon“ kintereillä kulkee synkkä varjo. Se on kärsimys ja kuolema. Jos tästä kammotusta vihollisesta halutaan vapautua, niin luovuttakoon „elämänilosta“. Kun persoonallisesta elämänilosta vapaudutaan, avautuvat kieltäymyksen tiellä matkustavan tajuntakeskuksen eteen kuolemattomuuden portit. Kun tällainen tajuntakeskus ei enää hae onnea eikä pakene onnettomuutta, saattaa hän uhrata kuolemattomuutensa kuolevaisten pelastukseksi. Sellainen elämä on yksilöllisen suuruuden huippu, jolta on enää vaan yksi askel ehdottomaan elämään.

***Aate.***

---

# KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA.

Toimitus vastaa kirjallisesti tehtyihin kysymyksiin.

**91 Kysymys. M. K.** Max Müllerin kirjassa „Luonnollinen uskonto“ annetaan seuraava kuva Veda-uskonnosta: „Maailman synnyttäjänä hän (Agni) on samalla maailman korkein valtias, ihmisten kuningas. Hän ei ole ainoastaan suurempi kuin taivas, vaan myös hänen tietonsa on ääretön. Hän tuntee kaikki maailmat ja hänen lakejaan ei taideta rikkoa“. „Niinpä rukoillaan häntä seuraavin sanoin: jos olemme mitä syntiä tehneet sinua vastaan ihmisheikkouden ja ajattelemattomuuden tähden, niin

puhdista meitä, oi Agni!“ „Ne jotka noudattavat hänen käskyjään eivät ole onnellisia ainoastaan täällä, vaan uskotaan, että hän voi antaa myös heille kuolemattomuuden.“

Jos Veda-uskonto on sillä lailla kirjaimellisesti ymmärrettävä, niin silloin se ei ole mitään muuta kuin sokeata uskoa personalliseen maailman ulkopuolella olevaan jumalaan? Vai miten ylläolevat sanat ymmärretään? Ehkä Agni ymmärretään jonakin kaikkeuden korkeampana olentona, jonkun planetan tai aurinkokunnan logoksena? Tahi ehkä Agnilla ymmärretään luonnon ja ihmisen välistä suhdetta toisiinsa? Ehkä kansa käsitti kirjaimellisesti ja uskonnon opettajat filosofisesti?

**Vastaus.** Jos se mitä kutsutte „sokeaksi uskoksi“ on uskoa pahaan henkeen, helvettiin, ikuiseen kadotukseen j. n. e., silloin se ehdottomasti on tuhoa tuottava ja kuolettaa ihmisen sielun; mutta jos se on uskoa jumalan hyvyyteen, ihmishengen kuolemattomuuteen ja alituiseen kehitykseen, eikö „sokealla uskolla“ silloin ole suuri kasvattava merkitys? Kansan enemmistö on tietysti aina sokean uskon kannalla, mutta jos uskon sisällys on tiedon kanssa yhtä pitävä, niin meillä ei ole syytä sitä tuomita. Ajattelevat ihmiset kohoovat sielussaan valistukseen ja tietoon, ja onnellisin se kansa, jossa on enimmin valistuneita ajattelijoita.

Mitä nyt Agniin tulee, niin se todella oli yksi meidän aurinkokuntamme Logoksen nimityksistä, kuten Manun laissa sanotaan hänestä puhuttaessa: „Muutamat sanovat, että hän on Agni, toiset että hän on Manu tai Pradshaapati tai Indra tai Elämänhenki tai Ikuinen Brahman“ (XII: 123). Agni merkitsee „tuli“ ja on oikeastaan tulen haltija eli se loistava jumala (deeva), jonka ilmennys eli ruumis tulen elementti on. Mutta samoinkuin esim. Vanhassa Testamentissa aurinkokuntamme jumalaa kutsutaan „kuluttavaiseksi tuleksi“, samoin ymmärrämme, että Vedassakin häntä välistä nimitetään Agniksi.

Kansan enemmistö käsitti tämän jumalansa ulkonaisesti ja palveli sitä, mutta valistuneet tiesivät — samoinkuin valistuneet meidän päivinämme tietävät — että jumala asui ihmisessäkin, että ihmisessä oli pyhä Agni, pyhä tuli, joka kerran sytytettynä ei saanut sammua. „Hän tuntee kaikki maailmat“ (lookat, s. o. aurinkokunnan tasot), ja koska hän asuu ihmisessä, voi ihminen häneen yhtyessään myös oppia tuntemaan kaikki taivaan ja maan salaisuudet.

**92 Kysymys. M. K.** Vanhain sivistyskansain uskonnot kertovat paljon luonnon ulkopuolella olevista jumalista; kai niillä on tarkotettu niitä korkeampia olentoja, jotka ovat olleet yhtä alhaisella, kenties alhaisemmallakin asteella kuin me, jotka kehityksen avulla olemme päässeet nykyiselle asteellemme?

**Vastaus.** Epäilemättä tarkotetaan „jumalilla“ niitä olentoja, jotka ovat kaukana meistä edellä kehityksessä. He eivät suinkaan ole „luonnon ulkopuolella“, vaikka eivät mahtuisikaan meidän personallisen tajuntamme tietopiiriin. Tietysti he ovat menneissä maailmankausissa läpikäyneet ke-

hityksen kaikki asteet, samoinkuin he yhä edelleenkin alati kasvavat ja kehittyvät.

**93 Kysymys. M. K.** Kirjotuksessa „Onko veljeysaate toteutettavissa?“ (Omatunto n:o 4, 1907) sanotaan, että sosialismi tehtyään liiton materialismin kanssa pyrkii valtaan, ja että se on sosialismin lankeemus. Mutta eikö ole välttämätöntä, että ihmiskunnan enemmistö — sorretut ja oikein ajattelevat — pyrkivät valtiolliseen valtaan, sillä kuinka muuten on köyhälistö vapautettava kapitalismin sorrosta? Ja onko sosialismi todella tehnyt liiton materialismin kanssa, jos jotkut sen johtomiehistä ovat materialisteja? Eikö sosialismin ohjelman uskontopykälä edellytä uskonnon vapautta?

**Vastaus.** Yllämainittu kirjotus oli kirjotettu henkiseltä kannalta ja veljeysaatteesta. Siinä tahdottiin näyttää, että veljeysaate ei ole toteutettavissa, ennenkuin ihmiset — ihmisyksilöt — rupeavat sitä toteuttamaan. Ja veljeyteen pyrkijä ei pyri ulkonaiseen valtaan muiden yli, koska kaikki ihmiset ovat hänen veljiään. Koska sosialismi on lipulleen kirjottanut sanat „veljeys, vapaus, tasa-arvoisuus“, on se tunnustanut veljeyden ihanteekseen; pyrkiessään valtaan se kuitenkin on ihanteensa pettänyt.

Mutta tämä ei merkitse, ettei sosialistisellä liikkeellä olisi suuri tehtävä. Kuten Sternin kirjasta „Tulevaisuuden valtio“ puhuttaessa (Omatunto 1907, siv. 137) sanottiin, voi sosialismi helpostikin nousta lankeemuksestaan. Siihen on tarjolla kaksi keinoa: toinen on hylätä materialismi ja yhtyä ajan henkisiin liikkeihin — omistaa teosofian ihanteet, toinen on julistaa itsensä yksinomaan kansantalouden asiaksi ja jättää muut asiat — (uskonto esim.) rauhaan. Jos ei se kumpaakaan tee, vaan edelleen pyrkii valtiolliseen valtaan, silloin se vetää suuren edesvastuun yllensä, ja epätietoista on, kykeneekö se sitä täyttämään. Sillä muistakaamme, ettei kaikilla koskaan ole valtaa. Valta on aina uskottu muutamille. Ja valta aiheuttaa toisissa katkeruutta, kateutta, vihaa ja vastustusta. Ainoastaan totisesti viisaat ihmiset kykenevät valtaa käyttämään niin, että he luovat onnea ympärilleen.

**94 Kysymys. J. L.** Mikä on omatunto?

**Vastaus.** Tavallisesti luullaan, että omatunto on jumalan ääni ihmisessä, että se on sama kaikilla ja että se sanoo, mitä on ehdottomasti oikein ja väärin. Asia ei ole aivan niin. Omatunto on meidän korkeamman minämme ääni. Korkeampi minä on se itsemme, joka kehittyy ruumistusten kuluessa, elämien vieriessä. Korkeampi minä on eri ihmisillä eri kehitysasteella. Se siis neuvoo eri lailla, mitä on oikein ja mitä on väärin. Mutta koska korkeampi minämme on epäitsekäs minämme, joka pyrkii jumalaa kohti, on sen neuvo kuitenkin aina hyvään päin, ylöspäin. Jokainen ihminen voi sentähden seurata valistuneen omantuntonsa ääntä (mutta hän ei saa sekottaa omien himojensa sisäisiä ääniä oman-

tunnon hiljaiseen ääneen), sillä omatunto on kuin kompassi, joka aina näyttää pohjoisnapaa kohti, vaikkei taulu aina ole siihen päin käännetty.

**95 Kysymys. J. L.** Mikä ja minkälainen on teosofein jumala? Onko jumala luonut maailman, kaiken olevaisen, kaikki näkyväiset ja näkymättömät, vai onko maailma jumala? Onko teosofien jumalan rukoilemisesta mitään hyötyä?

**Vastaus.** Teosofein jumala? Teosofit varmaan määrittelevät jumala- ja varsinkin Logos-käsitettään eri tavalla riippuen kunkin älyllis-siveellisestä kannasta yleensä, mutta uskon kuitenkin, että useimmat heistä ovat yhtä mieltä seuraavasta kahdesta kohdasta: 1) Meidän inhimillinen järkemme on liian pieni määritelläkseen täysin tyydyttävästi jumalaa, s. o. sitä elämän ikisalaisuutta, josta kaikki on lähtenyt ja alkunsa saanut. 2) Kuitenkin on aikain viisaus se, että ihminen voi päästä jumalan tuntoon. Se on koko elämän tarkotus, siihen teosofiakin kehottaa. Mutta se ei ole mikään helppo hetken asia. Jumala asuu ihmisen sisässä, tai oikeammin: ihmisessä on kipinä jumalan ikuisesta tulesta; jumalan tunto on siis sama kuin varsinainen itsetunto. Mutta itsensä, henkensä (âtmâ = itse) tuntemiseen ei päästä yksin ymmärryksen avulla, vaan siihen tarvitaan sekä ymmärryksen että tunnon ja tahdon sopusointu. Se on itsekkyydestä luopuminen, jotta jumala-itse voitettaisiin. Ja se on pitkä, vaivaloinen, kapea Tie.

Se ihminen, joka pyrkii jumalan tuntoon, hän ei rukoile mitään aineellista; aineellinen rukous kasvattaa itsekkyyttä. Kuitenkin henkisen ihmisen koko elämä voi olla „rukousta“, jos hänen ajatuksensa aina ovat kiinni jumalassa, jos hän aina mielessään palvelee jalouden, hyvyyden, totuuden ja epäitsekkyyden ihannetta.

**96 Kysymys. A. K.** Onko sielun kehittyminen astralitasolla enää mahdollista? Jos niin on, niin eikö jälleensyntyminen olisi silloin tarpeetonta?

**Vastaus.** Astralitasolla samoinkuin taivaissa tapahtuu kyllä jonkunlainen personallinen kehitys (katsokaa tästä tarkemmin esim. kirjaa „Mitä on kuolema?“), mutta se kehitys ei vapauta meitä jälleensyntymisestä. Jälleensyntymisestä vapautuminen tapahtuu ainoastaan siten, että ihminen luopuu personallisesta minästään ja yhtyy korkeampaan, kuolemattomaan minäänsä ja että hän suorittaa kaiken sen hyvän ja pahan karman, mikä hänellä vielä on entisyydestä jälellä. Tämä ei ole yhden tason asia, vaan koko alemman kolminaismaailman. Ja koska ihminen ainoastaan fyysillisesti eläessään on yhteydessä koko kolminaismaailman (fyysillisen, astralisen ja mentalisen) kanssa, on „pelastus“ myöskin tapahtuva hänen fyysillisesti eläessään.

**97 Kysymys. A. K.** Miten voisi paraiten voittaa suuttumisen?

**Vastaus.** Ajatelkaa säännöllisesti joka aamu anteeksiantavaisuuden, leppeyden, nöyryyden ja kärsivällisyyden ihannetta. Ajatelkaa vaikkapa vain viisi minuuttia, mutta pitäkää ajatuksenne sillä aikaa aisoissa ja ihan-

teessa kiinni. Ja ajatelkaa ehdottomasti joka aamu. Sanokaa itsellenne: „tänään lupaan olla suuttumatta“.

**98 Kysymys. A. K.** Mieheni ei sallisi minun tutkia teosofiaa; mitä tässä asemassa paraiten tekisin? Jättäisinkö nyt pyrkimykseni sikseen säilyttääkseni kotoisen rauhan hänen puoleltaan?

**Vastaus.** Kykenisittekö jättämään? Totuuden etsimishalumme on oleva niin suuri, että se voittaa muut halut. Ei ihminen saa sitoa ihmisen henkeä. Jos vakavasti tutkitte teosofiaa, sanotte miehellenne suoraan, ettette voi olla sitä tekemättä, ja näytätte jokapäiväisessä elämässänne, että sekä teille että hänelle on siitä hyötyä.

---

# TIEN VARRELTA.

**Presidentin matkat.** Skandinaviasta Annie Besant matkusti suoraan Italiaan, jossa hän kävi seuraavissa kaupungeissa: Milano, Torino, Firenze, Roma ja Genova. Pieni italialainen kiertomatka oli kaikin puolin onnistunut ja muutamassa päivässä Annie Besant kuten tavallisesti ehti ja jaksoi tehdä suunnattoman paljon työtä. Julkisia luentoja pidettiin, yksityisiä kokouksia jäseniä varten, ja joka päivä Mrs. Besant otti vastaan vieraita, joita varta vasten tuli aina Ranskasta ja Espanjasta saakka. Ohimennen mainittakoon, että hän Genovassa vieraili herra ja rouva Wm. H. Kirbyn luona heidän huvilassaan Corniglianossa. Mr. Kirby on äskettäin kääntänyt Kalevalan englanninkielelle.

Marraskuun 6 p:nä Mrs. Besant yhdessä Mrs. Russakin ja Miss Rendan kanssa purjehtivat Intiaan ja saapuivat Ceyloniin saman kuukauden 23 p:nä. Täällä matkustajat viipyivät 29 p:ään. Mrs. Besant piti luentoja buddhalaisissa temppeleissä ja kouluissa sekä Colombossa että Gallessa ja Kandyssa. Ceylonin buddhalaiset ovat Teosofisen Seuran vanhoja ystäviä, sillä eversti Olcott oli heidän hyväntekijänsä ja heidän uskontonsa uudistaja. Monet sadat Olcottin alotteesta perustetut koulut toimivat, kuten tunnettu, T. S:n valvonnan alaisina, ja Mrs. Besant on nyt T. S:n presidenttinä eversti-vainajan perillinen buddhalaisten suosiossa ja rakkaudessa, mikä kyllä selvästi kaikkialla tuli näkyviin.

Suurenmoinen ja juhlallinen vastaanotto oli valmistettu uudelle presidentille hänen saapuessaan Adyariin Teosofisen Seuran pääkortteriin joulukuun 1 p:nä. Joukko T. S:n huomattavimpia jäseniä ja ystäviä, etunenässä Seuran nykyinen varapresidentti, Sir S. Subramania Iyer, oli vastassa Egmore-asemalla ja tervehti intialaiseen tapaan kukilla ja köynnöksillä rakasta matkustajaa ja hänen seuralaisiaan. Koko joukkue saattoi sitten matkustavaisia „kotiin“. Mrs. Besant, Mrs. Russak ja Miss Renda ajoivat varapresidentin seurassa etumaisessa motorivaunussa. Rautatieasemalta

Seuran talolle ajettiin kymmenen aistikkaasti koristetun kunniaportin läpi, joissa kultaisissa kirjaimissa seuraavat tervehdykset loistivat: 1. Terve tuloa, Teosofisen Seuran Presidentti. 2. Sydämelliset tervehdykset Mrs. Annie Besantille. 3. Terve Totuuden Puolustaja. 4. Siunattu olkoon kaikkien uskontojen ystävä. 5. Kauan eläköön Presidenttimme terveenä ja tarmokkaana. 6. Menestyös Sanâtana Dharman julistaja. 7. Rauha olkoon Yleisen Veljeyden Saarnaajalle. 8. Terve tuloa kotiin, Eversti H. S. Olcottin ystävä. 9. Terve H. P. Blavatskyn opetuslapsi. 10. Siunattu olkoon Mestarein Lähettiläs.

Iltapäivällä oli suuri juhlallinen vastaanottokokous Adyarin kokoussalissa, jonka loputtua Annie Besant pyysi yleisön saapumaan seuraavana lauantaiaamuna k:lo 7,30 eversti Olcott'in kuvapatsaan paljastusjuhlaan.

**Luonnon kosto.** Uudenaikainen tiede on tahtonut päästä luonnon herraksi väkivaltaisin koneellisin keinoin ottamatta lainkaan laskuihinsa ihmisen siveellistä vaistoa ja sisäistä totuuden näkemystä. Vivisektsioni on kyllä raakamaista, mutta suuren hyötynsä takia muka välttämätöntä. Nyt oli, niinkuin tunnettu, vivisektsionin ensimäinen suuri saavutus Pasteurin seerumi vesikauhua vastaan. Tämän seerumin ihmeellinen vaikutus tuli pian uskonkappaleeksi lääkärien kesken ja Suomestakin viedään aina, milloin joku epäillään vesikauhun tartuttamaksi, tämä kiireimmän kaupalla Pietarin Pasteur-laitokseen hoidettavaksi.

Nyt tuntuu kuitenkin kuin 20-vuotisen kokemuksen jälkeen äkkiä tultaisiinkin huomaamaan, että tämä mainio parannuskeino — myrkytettyjen eläinten nesteiden ruiskuttaminen ihmiseen — onkin ollut suuri erhetys, joka on tuottanut yhtä paljon vahinkoa ihmiskunnalle kuin hyötyä. „N. S. Medlemsbladet" (1907 siv. 41) sisältää selonteon eräästä lentokirjasta „Buisson contra Pasteur", jossa tehdään hyvin merkillisiä paljastuksia tästä asiasta. Siinä esitetään suuri joukko lääketieteellisten auktoritetien lausuntoja Pasteurin metoodin johdosta ja 2209 surullista tosiasiaa tämän parannustavan historiasta. Näistä käy ilmi seuraavaa:

1) Vesikauhu on tosin „tarttuvainen" niinkuin niin monet muutkin taudit s. o. vesikauhuisen eläimen purema voi saada taudin puhkeamaan ilmi, *mutta* noin 95 % „tartutetuista" pysyy terveenä ja ainoastaan keskimäärin viisi sadasta sairastuu.

2) Kun nyt Pasteurin menettelytapa käskee „rokottamaan" kaikkia tartutetuiksi epäiltyjä „mahdollisuuksien varalta", istuttaa se sairausaineita moneen viattomaan eikä kuitenkaan kykene pelastamaan sen useampia todellisesti sairastuneita.

3) Pelko ei missään taudissa merkitse niin paljon kuin vesikauhussa. „On tunnettu tosiasia, että paitsi *todellista* vesikauhua on olemassa *hermollinen, luuloteltu* vesikauhu, joka ilmenee aivan samoilla oireilla ja myöskin voi suorastaan tuottaa kuoleman." Mutta nyt ei ole ymmärretty panna mielentilan hoitoon kaikkein suurinta huomiota vaan päinvastoin liiallisella pelotuksella lisätty taudin levenemistä.

Kuulkaamme lopuksi mitä sanoo tohtori Peter, Pariisin lääketieteellisen tiedekunnan patologian professori eräässä kirjeessä: „Minä olen täydellisesti yhtä mieltä teidän kanssanne siitä, että Pasteurin niin kutsuttu turvakeino koirakauhua vastaan perustuu erehdykseen ja samalla on sangen vaarallinen. Tältä menettelyltä puuttuu kokonaan tieteellinen perusta ja se taistelee turhaan tosiasioita vastaan, jotka sen tuomitsevat. Kuolevaisuus vesikauhuun on lisääntynyt, sittekun Pasteur alotti työnsä, eikä ainoastaan kuolemantapausten luku ole kasvanut vaan viimeisten kokemusten johdosta on esiintynyt hervottoman vesikauhun tapauksia. *Pasteur hankkii ihmisille vesikauhua.*“

Samassa lentokirjassa osotetaan, että paras ja tepsivä keino tätä tautia vastaan on yksinkertaisesti — hikoilu höyrykylvyssä.

**Järkyttävä tapaturmakuolema** kohtasi Sopu ja Veikko Palomaan 1 vuoden 9 kuukauden ja 12 päivän ikäistä Aine-nimistä tyttölasta Peräseinäjoella jouluk. 29 p. 1907. Kun lapsen äiti edellisenä päivänä k:lo 1/2 4 i. p. siivosi tupaa ja muut lapset olivat sisällä, tahtoi pienokainen päästä takan ääreen lämmittelemään, kiiveten tuolille istumaan. Pienen sisarensa kanssa telmiessään menetti lapsi tasapainonsa ja kaatui lattiaan. Kaatuessaan tarttui hän takan reunalla olevaan pataan, jossa oli kuumaa vettä. Pata putosi lattiaan. Sen kuuma sisällys huuhteli pienokaisen. Nuolennopeudella riensi äiti apuun, sieppasi lapsen eteiseen ja riehtasi vaatteet yltä. Sydäntä särkevä näky kohtasi äitiparkaa. Osa nahkaa irtautui ruumiista paidan mukana. Parhaasta tarjona olevasta hoidosta huolimatta kuoli pienokainen kovia tuskia kärsittyään seuraavana päivänä k:lo 12.

Sanoin ei voi kuvailla sitä surua, joka perheessä tämän tapaturmakuoleman johdosta vallitsi. Mutta kun vanhemmat uskovat luonnon horjumattomaan oikeuteen, näkevät he tässä kuolemassa karman lain täytäntöön menemisen. Perheestä ei ennen ole ainoatakaan lasta kuollut eikä lapsille edes sanottavaa tapaturmaa tullut. Lukemattomat kerrat on kuumaa vettä sisältävä pata ennenkin ollut pienellä takalla ja Aine-tyttönen on hääränny takan ääressä. Mutta tänä silmänräpäyksenä oli tullut hetki, jona lain rangastus kohtasi pienokaista. Tämä oli tietysti edellisten elämäinsä aikana tehnyt „pahaa“, josta nyt sai fyysillisen kuoleman palkakseen.

Onnettomuuspäivän aamupuolella tunsivat vanhemmat kummallista painostusta, kun pienokaista läheni se astraalinen pyörremyrsky, joka tuhosi hänen ruumiinsa. *(V. P.)*